

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/77/2021
Identifikačné číslo spisu: 6118259910
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Prieceľová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6118259910.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Prieceľovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Mederovej a JUDr. Lenky Praženkovej v právnej veci žalobcu: Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov Regional Advisory and Information Centre Prešov, IČO: 31 950 507, so sídlom Raymanova 9, 080 01 Prešov, právne zastúpeného JUDr. Michalom Murinom, advokátom, IČO: 46 808 965, so sídlom Nová Doba 497, 027 43 Nižná nad Oravou, proti žalovanému: TRANSTECH a. s., IČO: 36 481 459, so sídlom Jilemnického 4, 080 01 Prešov, právne zastúpenému Advokátskou kanceláriou BABIN, PETKO & partners, s. r. o., IČO: 47 253 177, so sídlom Hlavná 2885/29, 080 01 Prešov, o zaplatenie príslušenstva pohľadávky, vedenej na Okresnom súde Prešov pod. sp zn. 24Cb/230/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 07. novembra 2019 č. k. 3Cob/34/2019-130 takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovaný m á voči žalobcovi p r á v o na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 24Cb/230/2018- 88 zo dňa 06. marca 2019 rozhodol tak, že žalobu žalobcu voči žalovanému zamietol. Priznal žalovanému voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Banská Bystrica 05.04.2018 domáhal, aby súd uložil žalovanému zaplatiť mu príslušenstvo pohľadávky titulom úroku z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 25.534,32 eur od 29.09.2017 do zaplatenia. V žalobe uviedol, že medzi ním ako zhotoviteľom a žalovaným ako objednávateľom bola uzatvorená zmluva o dielo, obsahom ktorej bolo vypracovanie dokumentácie v rámci výzvy na predkladanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Cena za dielo bola uvedená vo forme paušálnej sumy vo výške 3.000,- eur bez DPH, pričom v prípade schválenia finančného príspevku mal žalobca právo požadovať ďalšiu

odmenu vo výške 1,5 % schválenej výšky finančného príspevku, ktorú mu však žalovaný ani napriek jeho výzvam neuhradil. Okresný súd Banská Bystrica vydal v upomínacom konaní dňa 24.07.2018 vo veci platobný rozkaz sp. zn. 11Up/243/2018, proti ktorému podal žalovaný v zákonnej lehote odôvodnený odpor. Súd prvej inštancie posudzoval najmä ustanovenie o platnosti časti zmluvy, článok II, bod 4, ktoré sa týka tzv. ďalšej odmeny a dospel k záveru, že toto ustanovenie je absolútne neplatné. Žalovaný nemal možnosť uzatvoriť zmluvu o dielo bez tzv. ďalšej odmeny. Obchodný zákonník vo svojich základných ustanoveniach ustanovuje, že objednávateľ je povinný zaplatiť cenu za vykonanie diela. Žalovaný ako objednávateľ zaplatil cenu diela vo výške 3.000,- eur bez DPH, čo medzi stranami nebolo sporné, teda svoje zmluvné povinnosti si splnil. Tým, že sa žalobca domáha zaplataenia tzv. ďalšej odmeny, nárokuje si voči žalovanému zaplataenie ceny za niččo, za čo neposkytol žalovanému žiadne protiplnenie a čo vyžaduje právny úkon zo strany tretej osoby. Dňom riadneho a včasného odovzdania diela a zaplataenia ceny za jeho vykonanie boli záväzky zmluvných strán vysporiadané.

3. Z doslovného znenia zmluvy o dielo vyplýva, že v prípade schválenia finančného príspevku objednávateľovi na základe predloženého projektu, má právo zhotoviteľ požadovať ďalšiu odmenu vo výške 1,5 % zo schválenej výšky NFP, teda nie je jasné, že žalobca má na túto odmenu nárok momentom podpísania zmluvy o poskytnutí NFP alebo dňom zaslania (či podpísania) finančných prostriedkov na účet žalovaného ako prijímateľa nenávratného finančného príspevku („ďalej len NFP,“) zo strany poskytovateľa. S ohľadom na stav listinných dôkazov je sporné, ako sa má chápať slovné spojenie „schválenie finančného príspevku“, pričom suma NFP mala byť poskytovaná formou refundácie, nie preddavkovo. Podľa názoru súdu prvej inštancie nie je možné automaticky stotožňovať slovné spojenie schválenie finančného príspevku a poskytnutie finančného príspevku, najmä s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu, kedy sa poskytovateľ NFP zaviazal do budúcnosti, za splnenia určitých podmienok postupne poskytnúť nenávratný finančný príspevok prijímateľovi. Pri formulácii nároku na tzv. ďalšiu odmenu mal žalobca na mysli zrejme skutočnosť, že k nevyplateniu NFP by mohlo dôjsť práve zavinením žalovaného, ktorý by prípadne porušil zmluvu o poskytnutí NFP a žalobca by tak ostal ukrátený o svoju tzv. ďalšiu odmenu. Žalovaný však svoje povinnosti neporušil, k zrušeniu výzvy došlo bez jeho zavinenia.

4. Žalobca je zmluvná strana, ktorá túto formuláciu pripúšťajúcu rôznyi výklad použila prvá, preto súd vykladal toto ustanovenie na ťarchu žalobcu tak, že nárok na zaplataenie tejto sumy by mu teoreticky vznikol najskôr dňom zaslania poslednej čiastky z celej sumy NFP na účet žalovaného zo strany tretej osoby - poskytovateľa NFP. V neposlednom rade celá výzva kód: OPVál-VA/DP/2016/1.2.1-01 bola pre vážne nezrovnalosti zrušená a jej pozadie je vyšetřované Národnou kriminálnou agentúrou, ktorá si v súvislosti s pozastavením tohto projektu vyžiadala všetky zmluvy o poskytovaní poradenstva, resp. iné zmluvy, ktorých predmetom bolo poskytnutie poradenstva. Žalobca žiadnym preukázateľným spôsobom nezavinil nevyplatenie NFP na svoj účet. Tým, že sa žalobca domáha zaplataenia tzv. ďalšej odmeny, resp. jej príslušenstva, hoci žalovaný na základe vypracovaného projektu neobdržal žiadnu finančnú pomoc, uplatňuje svoje práva v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku a tento výkon práva nepožíva právnu ochranu. V spojitosti s výsledkami vykonaného dokazovania a zo všetkých uvedených dôvodov súd žalobu žalobcu zamietol ako nedôvodnú v presvedčení, že nie je daný žiaden právom akceptovateľný dôvod na zaplataenie príslušenstva neexistujúcej pohľadávky žalobcu voči žalovanému.

5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z., C. s. p. tak, že plne úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešnému žalobcovi v rozsahu 100 %.

6. Krajský súd v Prešove („ďalej aj ako súd odvolací“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ustanovenia § 34 zák. č. 160 /2015 Z. z., Civilný sporový poriadok, ďalej len „C. s. p.“, po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 C. s. p.), oprávnenou osobou (§ 359 C. s. p.), prejednal odvolanie podané žalobcom a preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 378 a nasl. C. s. p., bez toho, aby nariadil odvolacie pojednávanie podľa § 385 C. s. p.

7. Po prieskume napadnutého rozhodnutia (§ 379, § 380 ods. 1, 2 C. s. p.) dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa 387 ods. 1 C. s. p., potvrdil, ako vecne správne. Podľa § 387 ods. 2 C. s. p., ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05). Odvolací súd so zreteľom na záver o absolútnej neplatnosti článku II. bod 4, ktorý sa týka tzv. ďalšej odmeny, nepovažoval za potrebné zaoberať sa ostatnými odvolacími námietkami.

9. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie dostatočným, jasným, zrozumiteľným a výstižným spôsobom vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Podrobným spôsobom objasnil, na základe akých skutočností a na podklade akej právnej úpravy vec právne posúdil. V nadväznosti na uvedené odvolací súd nepovažoval za potrebné opakovať resp. dopĺňať rozhodnutie okresného súdu. Len na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uvádza: Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie správne zhodnotil, že žalobca nepreukázal existenciu svojho nároku na zaplatenie príslušenstva pohľadávky voči žalovanému uplatneného žalobou. Podľa § 265 zákona č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník, výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom. Senát odvolacieho súdu aj v tejto veci dáva do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo 137/2017 zo dňa 22. marca 2018, v ktorom sa uvádza, dobrými mravmi sa rozumie súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania. Rozpor s dobrými mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa prieči spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. V takom prípade síce ide o výkon práva, avšak výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pre ktorý je typické, že konajúcemu v skutočnosti nejde o dosiahnutie cieľov, ktoré právo s takým konaním spája, ale mu ide o to, aby vedľajšie účinky jeho konania viedli k stavu jemu vyhovujúcemu, avšak poškodzujúcemu druhú stranu. Taký výkon práva, i keď je so zákonom formálne v súlade, je v skutočnosti výkonom práva iba zdanlivým, lebo jeho účelom nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného). Za daného stavu odvolací súd konštatuje, že záver súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby a o povinnosti žalobcu nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100 % bol správny.

10. Na základe uvedených skutočností považuje odvolací súd odvolanie žalobcu za nedôvodné a vzhľadom na uvádzané dôvody odvolací súd postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 387 ods. 1, 2 C. s. p., rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

11. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 C. s. p., v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p.

12. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 07. novembra 2019 č. k. 3Cob/34/2019-130 nadobudol právoplatnosť dňa 28.12. 2019.

13. Proti tomuto rozsudku podal včas dovolanie žalobca („ďalej aj dovolateľ“) a to z dôvodu podľa ust. § 420 písm. f) a § 421ods.1 písm. a) C. s. p., a navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok súdu druhej inštancie zrušil a vec vrátil na nové konanie a priznal žalobcovi náhradu trov.

14. Tvrdí, že žalobcovi nebola poskytnutá možnosť, aby sa mohol v konaní pred súdom prvého stupňa vyjadriť k tvrdeniam žalovaného, čím bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces. Prvé a jediné pojednávanie sa konalo na súde prvého stupňa dňa 06.03.2019. Porušením uvedeného práva žalobcu malo za následok nedostatočné a nesprávne vyhodnotenie dôkazov v konaní pred súdom.

15. V celej veci bolo sporné najmä to, či dojednanie výšky odmeny podľa čl. II bodu 4) predmetnej zmluvy je v rozpore s poctivým obchodným stykom. Ako žalobca uvádzal vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, že zmluva o dielo, ktorú uzavrel žalobca, ako zhotoviteľ so žalovaným, ako objednávatelom bola konzultovaná a upravovaná aj zo strany žalovaného. Žalovaný teda nebol v žiadnej tiesni, čo vylučuje tvrdenie, že zo strany žalobcu bol vyvíjaný akýkoľvek nátlak. Poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Obdo/11/2008 „Dovolací súd uvádza, že obchodník v rámci podnikania celkom nesie podnikateľské riziko a nemôže sa odvolávať na to, že určitý záväzok prevzal v tiesni a za nevýhodných podmienok a že nemá možnosť zmluvu, ktorú uzavrel v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok so spätným účinkom anulovať. Predpokladá sa, že bude vo vzťahoch s inými podnikateľmi presadzovať svoj záujem, využívať možnosti, ktoré mu právna úprava poskytuje a usilovať sa o dosiahnutie najvyššieho možného zisku a zlepšenie svojej pozície na trhu. Na druhej strane obchodník nesmie prekročiť medze, ktoré vyplývajú zo zásad poctivého obchodného styku pri presadzovaní svojich záujmov, nesmie zneužívať práva, ktoré mu podľa zákona vznikli. Pôsobenie zásady poctivého obchodného styku má ochraňovať zmluvných partnerov pred šikanóznymi tendenciami a praktikami v obchodovaní. O šikanovanie by išlo vtedy, ak by výkon práva zreteľne smeroval iba k zjavnému poškodeniu iných subjektov. (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo 31/2007). Podľa dovolateľa žalovaný si bol vedomý, že má na výber dva varianty zmluvy o dielo, ktoré sa vzťahovali na určenie ceny diela. Jeden variant s nižším percentom odmeny pre žalobcu bol taký, že sa má platiť po schválení nenávratného finančného prostriedku (ďalej len „NFP“). Druhý variant s vyšším percentom odmeny pre žalobcu bol taký, že sa mu má plniť až po pripísaní peňažných prostriedkov na účet. Žalovaný si sám vybral prvý variant. Jedná sa o obchodné právo, kde sám žalovaný si vybral túto rizikovejšiu zmluvu o dielo. Riziko v obchodnom práve je bežná, ba pravidelná skutočnosť. Prijatím návrhu žalovaného bola uzavretá zmluva, ktorá bola rizikovejšia. Následne bol žalovaný vyhlasovateľom výzvy o NFP oslovený s návrhom na zrušenie zmluvy, pričom žalovaný tento návrh vyhlasovateľa odmietol. Z daného vyplýva, že žalovaný na vypracovanom projekte trval. Ak teda trval na vypracovanom projekte musel zároveň trvať aj na zmluve o dielo, z ktorej tento projekt vznikol. Účastník v obchodnoprávných vzťahoch v záujme stability obchodných vzťahov nemôže odstúpiť od zmluvy v prípade, ak sa preukáže, že ju uzavrel v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Takéto riešenie vychádza zo skutočnosti, že podnikateľ vie dôslednejšie uvážiť do akého vzťahu a za akých podmienok vstupuje.

16. Uvedené tvrdenie deklaruje vo svojom rozhodnutí aj Najvyšší súd SR sp. zn. 2Obdo/16/2017 „žalovaní majú za to, že nevyváženosť zmluvných plnení samo osebe nezakladá rozpor s dobrými mravmi alebo poctivým obchodným stykom a v konaní tiež neboli preukázané žiadne okolnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že niektorej zo zmluvných strán bola jednostranne nanútená určitá povinnosť, alebo že by sa mal vytvoriť určitý vzťah podriadenosti lebo závislosti, ktorý by niektorých účastníkov zneužil na dojednanie podmienok nevýhodných pre druhého účastníka zmluvného vzťahu. Zmluvy boli uzavreté v súlade so zásadou rovnosti v súkromnom práve.“ Z konania žalovaného je teda zrejmé, že jeho prejav

vôle uzavrieť predmetnú zmluvu v predloženom znení nemožno považovať za konanie, ktoré by stávalo žalovaného do postavenia znevýhodnenej strany. Žalovaný mal možnosť sa k návrhu zmluvy o dielo vyjadriť a upraviť si zmluvu podľa svojich predstáv. Uvedené potvrdil vo svojom rozhodnutí aj Krajský súd Trnava, sp. zn. 31Cob/128/2016 (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27. júna 2019, sp. zn. 3Cdo 244/2018) „Zmluvy, ktoré obsahujú vzájomne neekvivalentné zmluvné protiplnenia nie sú ako také v rozpore s dobrými mravmi a teda nemôžu byť neplatné v zmysle 39 Občianskeho zákonníka.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené a z dôvodu, že žalovaný nenamietal a preukázateľne súhlasil s uzavretím zmluvy o dielo a s predmetnými zmluvnými článkami, nie je možné samotný nepomer vzájomných plnení považovať za dôvod neplatnosti zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi alebo poctivým obchodným stykom. Súdna prax judikátom ZSP 401/1997 zaujala v obdobnom prípade nasledovné stanovisko, ktoré preukázateľne nekorešponduje s rozhodnutím prvoinštančného súdu ako aj rozhodnutím naň nadväzujúcim. V zmluve o dielo možno splatnosť ceny dohodnúť i tak, že cena bude splatená pred vykonaním diela. Právu zo zmluvy, ktorou boli dohodnuté úroky z omeškania vo výške, ktorá odporuje zásadám poctivého obchodného styku, nemôže súd poskytnúť ochranu.

Ak teda ustálená judikatúra prijala záver, že cena môže byť splatná aj pred vykonaním diela tak potom cena diela, ktorá je viazaná na schválenie finančného príspevku, nemôže byť v rozpore s poctivým obchodným stykom.

18. Žalobca je toho názoru, že zmluva jasne hovorí o splatnosti časti ceny diela. Sporná časť ceny diela nie je viazaná na vyplatenie finančného prostriedku, ale na jeho schválenie. O tejto skutočnosti splatnosti ďalšej ceny diela žalovaný vedel alebo musel vedieť. Žalobca nemohol nijakým spôsobom ovplyvniť reálne vyplatenie finančných prostriedkov od tretej osoby. Ak sa teda žalovaný cíti poškodený na svojich právach tento stav v žiadnom prípade nespôsobil žalobca. V nadväznosti na vyššie uvedené dáva dovolateľ do pozornosti aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo/33/2009, ktoré poukazuje na možnosť zmluvných strán ohraničiť okamih zaplatenia ceny diela. „Keďže ust. § 548 Obchodného zákonníka upravujúci moment vzniku práva na zaplatenie ceny diela má dispozitívny charakter, zmluvné strany sa môžu od neho odchýliť“. S rovnakým právnym názorom sa stotožnil aj Najvyšší súd ČR vo svojom rozsudku sp. zn. 32 Odo 631/2002. Taktiež Najvyšší súd SR v rozsudku zo dňa 29. marca 2017, sp. zn. 2Obo 17-18/2015 uvádza, že k „posúdeniu, či je právny úkon v súlade s dobrými mravmi, nebráni skutočnosť, že právny úkon bol výsledkom zmluvnej voľnosti strán v rámci ich profesionálneho podnikania, prípadne rizika spojeného s týmto podnikaním. Všetky uvedené rozhodnutia vychádzajú zo zásady zmluvnej voľnosti strán. Taktiež ustanovenie § 546 až § 549 sú dispozitívnymi ustanoveniami Obchodného zákonníka. Od týchto ustanovení sa zmluvné strany môžu odchýliť, čo aj dobrovoľne využili.

19. Na záver dovolania žalobca uvádza, že ak žalovaný v liste zo dňa 20.11.2017 tvrdil, že žalobca má právo požadovať odmenu vo výške 1,5 % po schválení projektu, tak toto tvrdenie je v rozpore s tvrdeniami žalovaného, ktoré uviedol počas tohto súdneho konania. V súdnom konaní tvrdí, že sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, čím zároveň tvrdí, že absolútnu neplatnosť právneho úkonu možno konvalidovať. Takýto názor o konvalidovanosti absolútne neplatného právneho úkonu nemá oporu v ustálenej rozhodovacej súdnej praxi.

20. Preto navrhuje napadnuté rozhodnutia obidvoch súdov zrušiť a vec vrátiť na nové prejednanie veci.

21. Žalovaný k podanému dovolaniu podal vyjadrenie zo dňa 05.05.2020 a podľa neho dovolanie v predmetnej veci nie je dôvodné. Poukazuje na to, že dovolateľ cituje v dovolaní rozhodnutia najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré riešia právny problém pri uzatváraní zmlúv v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok resp. nevyvážených zmluvných dojednaní pre jednu zo zmluvných strán. V predmetnom konaní však súd prvej inštancie ako aj súd odvolací posudzoval neplatnosť zmluvy o dielo čl. II. odsek 4) z pohľadu poskytnutého plnenia treťou osobou žalovanému, ku ktorému nedošlo a tento stav nezavinil žalovaný a na základe tejto skutočnosti súdy vyvodili záver o neplatnosti zmluvy o dielo v predmetnej časti pre rozpor s poctivým obchodným stykom. Taktiež neobstojí tvrdenie žalobcu, že sa

nemohol vyjadriť k tvrdeniam protistrany. Skutočnosť, že súd prvej inštancie rozhodol o veci na prvom pojednávaní je dôkazom o dôslednom naplnení ust. § § 149 až 154 C. s. p. Preto navrhuje dovolanie odmietnuť, ako neprípustné resp. nedôvodné a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 % vo vzťahu žalobcovi.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „Najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu treba odmietnuť.

23. Podľa § 419 C. s. p., je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Uvedené znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

24. Podľa § 420 C. s. p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, pokiaľ trpí niektorou z procesných väd konania vymenovaných v písm. a/ až f/ predmetného ustanovenia (zakotvujúce tzv. vady zmätočnosti).

25. Naproti tomu dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p., je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

26. Pokiaľ dovolanie nemá vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a tiež označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

27. V zmysle § 431 ods. 2 C. s. p., dovolateľ má dovolací dôvod podľa § 420 vymedziť tak, že uvedie v čom táto vada spočíva. Zákon teda kladie na vymedzenie označeného dovolacieho dôvodu prísne kvalitatívne nároky, čo súvisí aj s požiadavkou povinného zastúpenia. Dovolateľ je povinný presne označiť vady, ak ich tvrdí podľa § 420 písm. f/ C. s. p., (čo je prípad v predmetnom dovolaní žalobcu) a uviesť, v čom spočívajú, v nesplnení ktorej z podmienok konania, ktorých následkom je zmätočnosť rozhodnutia.

28. Požiadavka Civilného sporového poriadku na vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p., ako dovolacieho dôvodu v súlade s § 431 ods. 2 C. s. p., preto nie je splnená, ak dovolateľ neoznačí vady, ktorých následkom je zmätočnosť rozhodnutia. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces, b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným

výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

29. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo 6/2014, 3Cdo 38/2015, 5Cdo 201/2011, 6Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

30. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., žalobca odôvodňuje tvrdením, že nebolo mu umožnené vyjadriť sa ku všetkým tvrdeniam žalovaného ako aj skutočnosťou, že prvoinštančný súd rozhodol v merite veci už na prvom súdnom pojednávaní. V tomto smere najvyšší súd z obsahu spisu nezistil zo strany súdu nedodržanie resp. neumožnenie procesných úkonov strán sporu a to tak prostriedky procesného útoku ako aj prostriedky procesnej obrany podliehajúce koncentrácii konania (§§ 149 až 154 C. s. p.). Vydaný platobný rozkaz v upomínacom konaní (č. l. 31), výzva súdu zo dňa 18.09.2018 adresovaná žalobcovi (č. l. 46), vyjadrenie žalobcu k podanému odporu (č. l. 50), upovedomenie o postúpení veci Okresnému súdu Prešov zo dňa 16.10.2018 (č. l. 56), stanovisko žalovaného k vyjadreniu žalobcu (č. l. 63) je nesporné, že uvedená vzájomná korešpondencia bola žalobcovi ako aj žalovanému doručená a súčasne je vykázané aj riadne doručenie na pojednávanie konaného dňa 06.03.2019. To znamená, že žalobca mal možnosť a časový priestor a v dostatočnom predstihu vyjadriť sa ku všetkým písomnostiam, uviesť ďalšie skutočnosti, označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

31. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v súlade s ustanovením § 204 C. s. p., a zamietol návrh na doplnenie dokazovania výsluchom samotného žalobcu (viď. zápisnica z pojednávania (č. l. 85). Pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 C. s. p.), a preto súd vydal rozsudok vo veci samej v súlade s ustanovením § 219 ods. 1, 2, 4 C. s. p.) Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj I. ÚS 97/97). Najvyšší súd taktiež už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane sporu neznemožňuje právnym posúdením (pozri R 54/2012 a 1Cdo 62/2010, 2Cdo 97/2010, 3Cdo 53/2011, 4Cdo 68/2011, 5Cdo 44/2011, 6Cdo 41/2011 a 7Cdo 26/2010).

32. Žalobca v ďalšej časti dovolania argumentuje prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

33. Pre dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. platí, že ho možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

34. Právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (viď uznesenie NS SR sp.

zn. 1Cdo 222/2009 z 26. 02. 2010).

35. Vzhľadom na doterajšiu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (sp. zn. 3Obdo/42/2018 z 21. 08. 2018) v prípade, ak dovolateľ prípustnosť dovolania odôvodnil odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť (posúdiť) a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť. Na predmetnom právnom názore zotrváva odvolací súd aj v rozhodovanej veci.

36. Prípustnosť dovolania je daná len vtedy, ak sa odvolací súd pri vyriešení právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom dovolateľ je povinný ním tvrdený odklon v dovolaní preukázať. Naopak, prípustnosť dovolania nezakladá všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp. jeho právnymi závermi), alebo všeobecné tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

37. Dovolateľ v dovolaní vyslovil nesúhlas s hodnotením obidvoch súdov týkajúceho sa obsahu zmluvy o dielo zo dňa 05. 04. 2016, predmetom ktorej bolo vypracovanie dokumentácie v rámci výzvy o nenávratný finančný príspevok, kód výzvy. OPVál-VA/DP/2016/1.2.1-01 a vyslovenia v časti II. odsek 4) jej absolútnej neplatnosti. Namieta, že súdy nesprávne posúdili prejav vôle žalovaného, ktorý podľa dovolateľa smeroval k uzavretiu zmluvy v predložennom znení a nemožno ho považovať za prejav, ktorý by staval žalovaného do postavenia znevýhodnenej strany. Žalovaný mal možnosť sa k návrhu zmluvy o dielo vyjadriť a upraviť si zmluvu podľa svojich predstáv nejednalo sa o konanie v tiesni, a preto dohodnutá ďalšia odmena v článku II. bodu 4) neodporuje zásadám poctivého obchodného styku a nejedná sa o rozpor s dobrými mravmi.

38. Zmluva ako dvojstranný právny akt je založená na dohode zmluvných strán a zaväzuje len zmluvné strany, preto výklad zmluvných dojednaní, ktoré si medzi sebou strany sporu upravili v rámci svojej zmluvnej voľnosti, ako to bolo v prejednávanej veci, nespadá pojmovo pod právne posúdenie veci. Nemožno vylúčiť, že aj výklad zmluvy by bol právnym posúdením veci, napr. v prípade, ak by išlo o dojednanie kopírujúce zákonný text, resp. dojednanie vychádzajúce z kogentného ustanovenia príslušného právneho predpisu, od ktorého sa strany nemôžu odchýliť, čo ale nie v danom prípade. Uvedené potvrdzuje aj judikatúra na ktorú odvolací súd poukazuje: „Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo 218/2017, 3Cdo 150/2017, 4Cdo 7/2018, 4Cdo 32/2018, 7Cdo 99/2018). Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku je významná len právna, nie skutková otázka. Pokiaľ súd na základe výsledkov dokazovania vykonaného listinným dôkazom (zmluvou) zisťuje obsah zmluvy, oboznamuje sa s tým, čo a ako je v nej vyjadrené a v spojitosti s tým posudzuje určitosť a zrozumiteľnosť vyjadrenia vôle zmluvných strán, rieši skutkové otázky a následne prijíma skutkové závery. Po vyriešení skutkových otázok pristupuje súd k riešeniu právnych otázok.“ (z uznesení najvyššieho súdu č. k. 3Cdo 27/2019 a 3Cdo 28/2019 zo 14. marca 2019) a vid' nález IV ÚS 139/2022-15 z 15.03.2022.

39. Nad rámec uvedeného odvolací súd uvádza, že zmluva o dielo, predmetom ktorej bolo vypracovanie dokumentácie a to výslovne na základe žiadosti žalovaného o poskytnutie nenávratného finančného

príspevku (kód výzvy OPVál-/DP/2016/1.2.1-01.) Táto výzva však bola jeho poskytovateľom (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky - Výskumná agentúra) pozastavená usmernením č. 1/30017 s platnosťou a účinnosťou od 24.11. 2017 a účinky trvajú až do jeho zrušenia. V dôsledku toho nebol žalovanému-prijímateľovi (bez jeho zavinenia) poskytnutý žiadny finančný príspevok treťou osobou a došlo k pozastaveniu realizácie finančného projektu. V spornom prípade sa nejedná o zaplatenie ceny diela (vypracovanie dokumentácie), ktorá bola zo strany objednávateľa v zmysle dohodnutých zmluvných podmienok (článku II. ods. 2) zaplatená zhotoviteľovi v sume 3000 eur bez DPH, ale žalobca sa žalobou domáha zaplatenia príslušenstva pohľadávky - úroku z omeškania za „ďalšiu odmenu“ podľa článku II. ods. 4 zmluvy, ktorej, určitosť, zrozumiteľnosť a prejav vôle sporových strán bol predmetom vykonaného dokazovania a riešenia skutkovej otázky o existencii resp. neexistencii pohľadávky ako primárneho záväzku.

40. So zreteľom na všetky vyššie uvedené skutočnosti, tak vo vzťahu k tvrdenej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p., ako aj vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., má dovolací súd za nepochybné, že dovolateľ dovolacie dôvody nevymedzil spôsobom uvedeným v § 431 ods. 2, resp. § 432 ods. 2 C. s. p. Dovolací súd preto dovolanie podľa § 447 písm. f/ C. s. p., odmietol, a to bez toho, aby sa zaoberal otázkou vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

41. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p., § 453 ods. 1 v spojení s § 261 ods. 1 C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalovaného rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

42. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá C. s. p., a § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. 05. 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.